

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
**ANALIZA ZADOVOLJSTVA PREBIVALCEV OBČINE SVETI
ANDRAŽ V SLOVENSKIH GORICAH Z RAZVOJEM TURIZMA**

Ljubljana, april 2025

NADJA ILEŠIČ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Nadja Ilešič, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Analiza zadovoljstva prebivalcev Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah z razvojem turizma, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem izr. prof. dr. Kirem Kuščerjem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi;
11. da sem preverila verodostojnost informacij, ki izhajajo iz zapisov na podlagi uporabe orodij umetne inteligence.

V Ljubljani, dne 22.4.2025

Podpis študentke: Nadja Ilešič

KAZALO

1	UVOD	1
2	PREGLED LITERATURE S PODROČJA ZADOVOLJSTVA LOKALNIH PREBIVALCEV	2
2.1	Opis Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah	4
2.1.1	Naravno-geografske značilnosti	4
2.1.2	Družbeno-geografske značilnosti	5
2.1.3	Šolstvo	5
2.1.4	Šport	5
2.1.5	Naravna, kulturna in etnološka dediščina.....	6
2.1.6	Turizem v občini.....	6
3	EMPIRIČNI DEL	12
3.1	Namen in cilji raziskave.....	12
3.2	Podatki in metodologija	12
3.3	Raziskovalna vprašanja	13
3.4	Analiza rezultatov raziskave.....	15
3.5	Diskusija in priporočila prebivalcev Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah.....	19
4	SKLEP.....	20
	LITERATURA IN VIRI	21

KAZALO PRILOG

Priloga 1:	Projekti Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah	1
Priloga 2:	Kopije intervjujev občanov in anketa	2
Priloga 3:	Anketa (možni odgovor »da« ali »ne«)	5
Priloga 4:	Tabela za kvalitativno analizo na podlagi intervjujev na splošno	6
Priloga 5:	Tabela kodiranja za raziskovalna vprašanja	7

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

ICOMOS – (angl. International Council on Monuments and Sites); Mednarodni svet za spomenike in spomeniška območja

STO – Slovenska turistična organizacija

TIC Vitomarci – Turistično informacijski center Vitomarci

1 UVOD

Turizem v Sloveniji raste, odkar je Slovenija postala samostojna država. Od leta 1991 se Slovenija s turizmom ukvarja vedno bolj intenzivno. Svoj razcvet je turizem doživel z izgradnjo železnice v 19.stoletju (Alič in Cvikl, 2021, str. 8). V Sloveniji imamo Slovensko turistično organizacijo (v nadaljevanju STO), ki je najpomembnejša na področju turizma in tudi pri promoviranju Slovenije kot turistične destinacije.

Turistična potovanja so postala zelo pomembna tudi kot aktivnost, ki jo lahko izvajamo vsak dan. Ker sta se po svetu razvila mobilnost in turistična območja (destinacije), se potovanja vedno bolj povečujejo. V današnji družbi je potovanje postalo neločljiv del življenja (Streimikien in drugi, 2020, str. 260-262). Slovenija se predstavlja po svetu in doma z znamko I feel Slovenia (Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje, 2022).

V prejšnjih letih je turizem imel odlične rezultate. Nato se je zgodila pandemija, covid-19, ki je te rezultate upočasnila in povzročila upad svetovnega turizma. Ta upad se je poznal tudi v Sloveniji. Po poročanju Slovenske turistične organizacije so se leta 2020 prihodi turistov zmanjšali za 50,8%, prenočitve pa za 41,7%. Iz te pandemije se je Slovenija naučila novih strategij in inovacij na področju turizma. Država se je začela prilagajati razmeram in se usmerjati v novo obdobje turizma v Sloveniji. Zaživel je predvsem turizem v naravi in v mirnem okolju (Nemec Rudež in Zabukovec Baruca, 2022, str. 8-43, 130-135). V Sloveniji imamo veliko zelenega turizma. V občinah, kjer je razvit trajnostni turizem, spoštujejo obiskovalce in prebivalce občine ter okolje v katerem živijo in kjer razvijajo turizem, tako da upoštevajo lokalne prebivalce (Počuča, 2010, str. 57-60). Takšno okolje ima tudi Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah, kjer ga cenijo in poskušajo čim bolj približati obiskovalcem in turistom.

V zaključni nalogi opisujem razvoj ter obsežnost turizma v Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah. Vodilen namen, ko sem se odločala za temo zaključne naloge, je bil, da sem sama živela v Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah do svojega 24.leta. Živela sem v samem centru občine, kjer se največ dogaja na področju turizma. Želim boljše spoznati občino in preučiti turistično ponudbo ter njene naravne in kulturne znamenitosti. Moj cilj je, da pripomorem občini in Turistično informacijskemu centru Vitomarci (v nadaljevanju TIC Vitomarci) pri izboljšanju razumevanja občanov na področju turizma in nadgraditi ponudbo ter povečati prihode turistov in obiskovalcev v kraj.

Najprej bom naredila pregled literature s področja zadovoljstva lokalnih prebivalcev in nato opisala celotno občino Sveti Andraž v Slovenskih goricah. Opisala bom njene naravno – geografske in družbeno – geografske značilnosti, šolstvo, šport, naravno, kulturno in etnološko dediščino ter na koncu namenila večji poudarek turizmu v občini. Po naštetem bom namenila najzahtevnejši delež zaključne strokovne naloge empiričnemu delu. V empiričnem delu bom najprej opisala namen in cilje raziskave, nato bom opredelila podatke

in metodologijo, ki sem jo uporabljala pri pisanju zaključne strokovne naloge. Po celotnem opisu in spoznavanju občine, bom sestavila raziskovalna vprašanja, ki jih bom ustrezno utemeljila. Kasneje v naslednjih dveh podpoglavjih »Analiza rezultatov raziskave« in »Diskusija in priporočila prebivalcev Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah« bom predstavila kaj sem ugotovila in to prepoznala kot odgovor mojim raziskovalnim vprašanjem. Na koncu sledi sklep zaključne strokovne naloge. Nato pa literatura in viri ter priloge.

V zaključni strokovni nalogi je obravnavano mnenje in občutki prebivalcev (v vzorec raziskovanja so zajete osebe, ki so stare od 18 let do 55 let) občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah, ki se skozi leta vedno bolj spreminja in razvija tudi na področju turizma. Zanima me predvsem: ali prebivalci te občine zaznavajo turizem v lastnem domačem kraju ali pa so mnenja, da njihov domači kraj ali bolj obširno občina ni turistična destinacija. Morda pa po njihovem mnenju obstaja kakšna posebna turistična privlačnost v občini in možnost porabljanja denarja za turistične namene, tako z vidika njih kot obiskovalcev in turistov.

Pri Svetem Andražu v Slovenskih goricah so kot turisti obravnavani ljudje iz sosednjih ali bližnjih občin. Vendar se je v zadnjih letih tudi to spremenilo. Občino obiskujejo tudi tuji obiskovalci in turisti, nekdanji prebivalci občine, ki sedaj živijo drugod po Evropi ter tudi turisti iz bolj oddaljenih držav in celin.

Moja motivacija za raziskovalno delo je, da opazujem in ugotovim, kako popestritev kraja s turističnimi pridobitvami izboljšuje življenje domačinov na podlagi izvedenih globinskih intervjujih ter izvedene ankete.

Namen naloge je tudi podrobneje razumeti pomen turizma v Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah z vidika mladih ter odraslih prebivalcev. Predstavila bom občino Sveti Andraž v Slovenskih goricah in poskušala to ugotoviti s primernimi intervjuji mladih in odraslih lokalnih prebivalcev.

Cilj zaključne strokovne naloge je pomagati razumeti zaposlenim na občini, kaj si o njej mislijo mladi in odrasli prebivalci, ki tam živijo vsaj eno leto. Eden izmed ciljev je tudi ta, da želim izvedeti, kakšne načrte ima občina s turizmom v prihodnosti in kaj pravijo odgovorni, da bodo na turističnih trendih pridobili več dogajanja, tako za domačine kot tudi za turiste. Cilj je ugotoviti, kako bi lahko tržili še neznane turistične zanimivosti v občini ali pa izboljšali že obstoječe. Je pa cilj tudi ugotoviti, v kakšnem položaju je občina in turistično društvo pri razvoju občine, kako si pomagajo in predvsem kako sodelujejo.

2 PREGLED LITERATURE S PODROČJA ZADOVOLJSTVA LOKALNIH PREBIVALCEV

Literatura o turistih in lokalnih prebivalcih, tako imenovanih gostiteljih, se je v zadnjih letih povečala. Veliko več pišejo o interakcijah med njimi. Običajno, ko se srečata turist in

gostitelj, govorimo o osebnem srečanju, ki se zgodi na določenem skupnem mestu. Takrat, ko se srečata pa lahko pride tudi do treh vrst socialnih stikov. To so: ko obiskovalci kupijo izdelek (prvi stik), če sta obiskovalec in gostitelj v istem kraju ali objektu (drugi stik) in ko si izmenjujeta ideje ter se informirata (tretji stik). Vse te značilnosti lahko vplivajo na njihov medsebojni odnos in na zadovoljstvo s turizmom, tako lokalnih prebivalcev kakor tudi turistov oz. obiskovalcev (Carneiro in Eusébio, 2015, str. 26-27).

Turizem neposredno vpliva na lokalne prebivalce. Velja, da na turizem vplivata predvsem socialni in kulturni učinek. V zadnjem času pa se omenja tudi trajnostno načrtovanje ter to, da je treba lokalne prebivalce obravnavati za pomembnejše, saj nanje vpliva tudi okoljski in ekonomski učinek, ki ga le ta prinese (Uslu in drugi, 2020, str. 3).

Sam turizem ima različne vplive, ki so kasneje povezani tudi s tem, kako vplivajo na lokalne prebivalce. Vplive turizma razdelimo na ekonomske, socialne, kulturne in okoljske vplive (Kyungmi, 2002, str. 25).

Pri ekonomskem vplivu je dobra stran, da so lokalni prebivalci zadovoljni, da turisti trošijo na atrakcijah v njihovem domačem okolju. Vse te atrakcije so predstavljene tako, da izkazujejo lepo dobrodošlico vsem turistom, ki pridejo tja, zato ker želijo investirati svoj denar. Ekonomsko vpliva tudi na manjša podjetja v občini, saj jim omogoča prihodke, ker lahko ponujajo turistom svoje izdelke in storitve, kot so prenočišča, sadje, malice, leseni izdelki in ostalo (Athula Gnanapala in Sandaruwani, 2016, str. 62-63).

Socialni vpliv je v raziskavi študije v članku, ki ga navajam pod viri, napovedal, da so lokalni prebivalci pozitivni, kadar zaznavajo pozitiven gospodarski vpliv in dobro počutje stanovalcev, ki so blizu turističnih atrakcij. Negativen vpliv je predvsem njihov občutek varnosti in zdravja, ko pride do širšega turizma in stikov s turisti (Pavlič in drugi, 2015, str. 260-262).

Kulturni vplivi so lahko pozitivni in negativni. Pri pozitivnih lahko štejemo, da se ohranja in obuja kultura, katera je bila že zapostavljena ali pozabljena ter če pravilno uporabljajo prihodke, lahko ta kultura ponovno zaživi. Pri negativnih se nezadovoljstvo pojavi v prihodih večjega števila turistov, ki zasenčijo lokalne prebivalce. Lokalna kultura se v masovnem turizmu izgubi. Strah lokalnih prebivalcev je tudi, da njihov kraj postane zgolj turistični produkt (Glup, 2021, str. 54-55).

Okolje je v turizmu prepoznano kot precej pomemben element, saj znamenitosti, ki so turistična ponudba, temeljijo na virih, katere je ustvaril človek. Imamo pozitivne okoljske vplive na lokalne prebivalce turističnega kraja. Ljudje so zadovoljni, da se ohranja naravna pokrajina in znamenitosti, kot so svetilniki, pristanišča, ribiški pomoli itd. Negativni vpliv na okolje je pa ta, da se zaradi turizma onesnažuje okolje in nastajajo prometni zastoji ter onesnaževanje kraja, kar uničuje naravne vire (Aref in drugi, 2009, 131-132).

Ko govorimo o lokalnih prebivalcih, je njihovo zadovoljstvo povezano tudi s tem, da jih lokalna oblast, torej občinska skupnost oziroma turistično društvo, vključuje v sam proces odločanja o spremembah v turizmu v njihovi občini. Kadar lokalna oblast vključi prebivalce občine že od samega začetka v načrtovanje turističnega razvoja, je tudi manjša verjetnost, da bodo te spremembe zavrnili (Niezgoda in Czernek, 2008, str. 386-387).

Pri načrtovanju turizma so lokalni prebivalci pomembni deležniki. Spoštovanje njihove kakovosti življenja mora biti upoštevano pri načrtovanju turizma. Če prebivalci trpijo zaradi negativnih vplivov turizma, začnejo vzpostavljati kampanje proti turizmu, ki povzročajo težke izzive za turistično industrijo. Podpora je ključnega pomena, da destinacija lahko turistično uspe (Pham in drugi, 2019, str. 1).

2.1 Opis Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah

V naslednjih poglavjih bom predstavila zgodovino kraja in njegove glavne značilnosti ter dediščino. Največ poudarka bo na področju turizma v občini.

Občina se je v zadnjih nekaj letih prijavljala na veliko različnih projektov. Projekti so v največji meri pripomogli k prepoznavnosti občine in pridobivanju finančnih sredstev za izpolnjevanje ciljev v sklopu vsakega posameznega določenega projekta. V prilogi zaključne naloge so dodani linki nekaterih projektov, ki so se v Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah uspešno končali (Vudler, D., osebni intervju, 22.maj 2024).

2.1.1 Naravno-geografske značilnosti

Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah leži v severnem delu Slovenskih goric med večjimi kraji, kot so najstarejše slovensko mesto Ptuj, Lenart, Radenci, Gornja Radgona in Ljutomer. V občini je najbolj prepoznavna kot tudi prebivalcem najbolj pomembna panoga kmetijstvo, predvsem pridelava in prodaja jabolk. Prebivalci se ukvarjajo tudi z živinorejo, poljedelstvom, vinogradništvom ter gostinsko-turistično dejavnostjo. Skozi občino teče reka Pesnica, ki je danes umetno regulirana (Vidmar in drugi, 2017, str. 8-14). Južni del občine je ravninski. Tam je veliko njiv in travnikov, severni del občine pa sestavljajo večinoma sadovnjaki (Radovanovič in Dreu, 2008, str. 78).

V občini je bila leta 1513 zgrajena župnijska cerkev, ki se imenuje po svetniku Sv. Andreju (Sv. Andražu). V notranjosti je oprema iz časa baroka. Cerkev je obnovljena. Leta 1529 se ji je prizidal še zvonik (Radovanovič in Dreu, 2008, str. 78-79).

Občina ima svojo zastavo in grb. Grb ima obliko ščita in na njem je cerkev ter vinski grozd. Je modro-rumeno-bele barve. Zastava je razdeljena na dve polji in sicer: zgornje polje je rumene barve in spodnjo polje je modre barve. Na zastavi je nameščen grb (Uradni list Republike Slovenije, 2000, št. 6/2000).

2.1.2 Družbeno-geografske značilnosti

V Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah živi po podatkih iz leta 2023 na SURSU 1193 prebivalcev (SURS, 2023 a). Od tega 560 žensk in 633 moških (SURS, 2023 b). V letu 2024 je polnoletnih prebivalcev 1022 (Vudler, D., osebni intervju 22. maj 2024).

Občina ima sedem naselij: Drbetinci, Hvaletinci, Novinci, Gibina, Slavšina, Rjavci ter Vitomarci, ki je center občine (Vidmar in drugi, 2017, str. 8). V centru občine se nahaja Cerkev sv. Andraža, Podružnična osnovna šola Vitomarci, pošta, vrtec, občinska samouprava, Gasilski dom, Zasebna zdravstvena ordinacija in Kmetijska zadruga (Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah, brez datuma f).

Gospodarstvo v občini se vedno bolj širi. Trenutno je v občini 71 podjetij. V to število so všteta d.o.o. , d.n.o. , d.d., s.p., dopolnilne dejavnosti in društva (Moje podjetje, 2025).

2.1.3 Šolstvo

Prvotne znake poučevanja ljudi v Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah se zazna že leta 1790. V občini se zavedajo vloge, ki jo ima šola. S sodobnim šolstvom želijo mlajše generacije pripraviti na življenje v prihodnje. Leta 2010 so v občini proslavljali in se veselili 220 letnice organiziranega šolstva. Občani so ponosni, da ohranjajo šolstvo, saj le tako ohranjajo domovinsko pripadnost, jezik in slovenstvo (Žmavc, 2010, str. 6-14).

Kot zanimivost-prvi pouk je potekal v Matjaževi hiši pri cerkvi. Kasneje so to hišo podrli. Gradnja prve šole je bila leta 1864 in takrat je bila tudi končana. Vse do leta 1975 je pouk potekal v prvi zgrajeni šoli. Februarja 1976 je bila zgrajena druga nova šola. Pouk je potekal vse do leta 2006/2007, ko je občina pridobila novo tretjo šolo (Žmavc in drugi, 2006, str. 10-31).

Leta 2007 je bila zgrajena nova šola in v sklopu šole prebivalci občine pridobijo vrtec, kjer lahko prepustijo najmlajše v varstvu vzgojiteljic. Otroci občine obiskujejo Podružnično osnovno šolo Vitomarci. Šola ima prvi dve triadi. To pomeni, da otroci obiskujejo pouk od 1. do 6. razreda. Po končanem 6. razredu pa obiskujejo matično šolo v sosednjem kraju Cerkvenjak, kjer ostanejo vse do 9. razreda. Tja jih vozi avtobus, ki je organiziran med občinama (Kupčič in drugi, 2013, str. 18).

2.1.4 Šport

V občini je športni park, kjer lahko domačini in obiskovalci občine preživijo svoj prosti čas. Namenjen je tudi vsem športnim in ostalim dejavnostim, ki jih organizirajo osnovna šola, vrtec ter občina. V športnem parku so otroška igrala, oprema za vadbo, rusko kegljišče ter asfaltno igrišče z goli in dvema košarkaškima košema (Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah, brez datuma g).

Za pridobitev oziroma nadgradnjo športnega parka se je občina prijavila na javni razpis SLR LAS Ovtar. Namen projekta je, da z uresničitvijo projekta občina poveže prebivalce in sodeluje na športnem področju (Slovenske gorice, brez datuma).

V občini imajo več društev, katerih glavni cilj je šport. To so: Društvo Bor Breakdance, Klub malega nogometa Vitomarci, Strelsko društvo TRAP Vitomarci, Športno društvo ROSA in Športno društvo Vitomarci (Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah, brez datuma c).

2.1.5 Naravna, kulturna in etnološka dediščina

Pod naravno, kulturno in etnološko dediščino v Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah spadajo tri kužna znamenja; osemnajst kapel, Muzej kovaškega orodja pri Gomzijejih, potomka najstarejše trte na svetu, zob Mastodonta; ostanek sesalca, prireditveni prostor z opazovalnico na Ostragovem, stara šola/ občinska stavba, Hrgova domačija, Čučkov muzej, Cerkev sv. Andreja/sv. Andraža, Barovčinov rog ter Muzejsko-interaktivna učilnica »Pobeg v šolo skozi čas« (Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah, brez datuma i).

2.1.6 Turizem v občini

Turizem je dinamično in nenehno spreminjajoče področje, kjer že od nekdaj iščejo usposobljene delavce, ki so sposobni obvladovati in dodajati inovativne novosti k turizmu. V turizmu je treba obvladovati tudi njegove škodljive vplive na okolje in dajati pozornost na prebivalstvo in naravno okolje turističnega kraja (Page in Connel, 2006, str. 1-36).

Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah ima Turistično informacijski center Vitomarci. V TIC-u Vitomarci nudijo informacije turistom, ukvarjajo se s pridobivanjem informacij in podatkov za lažje spremljanje turizma v občini, povečujejo promocijo in oblikujejo turistične ponudbe v občini, sodelujejo in povezujejo ponudnike turističnih storitev (tako na domačem kot tudi na tujem in širšem območju), ukvarjajo se z organiziranjem in pripravljanjem prireditev ter sodelujejo pri občinskih prireditvah. Njihova najbolj pomembna naloga pa je, da oblikujejo strategije razvoja turizma v občini (Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah, brez datuma h).

TIC Vitomarci je najprej bilo turistično društvo, ki se je pretežno ukvarjalo le z dogodki, s katerimi je bilo preveč dela in premalo zaslužka. Imenovalo se je Turistično društvo Vitomarci. Zato so kasneje skupaj z občino ustanovili Turistično informacijski center Vitomarci ter s pogodbo prevzeli tudi pošto poslovalnico in tako prišli do rednega dohodka, ki jim omogoča redne zaposlitve. V letu 2024 pa poskušajo doseči vedno več. Zaposleni so sedaj tisti, ki pomagajo pri prepoznavnosti domačih produktov in prepoznavanju občine kot turistično zanimive destinacije. Povezujejo se tudi s turističnimi agencijami in podobno. Kot trdijo zaposleni in predsednik Turističnega društva Vitomarci so z njihovim poslovanjem zadovoljni (Majer, K., osebni intervju, 22. februar 2023).

S TIC Vitomarci največ sodeluje občinska uprava. Ko sodelujejo se pogovarjajo o problemih ter priložnostih in skupaj soustvarjajo turistične ideje. V sklopu sodelovanja se prijavljajo na različne razpise in projekte (Vudler, D., osebni intervju, 8.april 2024). Eden izmed projektov, ki je zasnovan na podlagi povečanja in prepoznavanja idej za turizem, je imenovan »PROJEKT DETOX – Podeželsko razstrupljanje s spoznavanjem zakladov kulturne dediščine« (Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah, brez datuma e). Pri tem projektu je vredna omembe Hrgova domačija, ki je bila deležna prenove (Vudler, D., osebni intervju, 8.april 2024).

Občina ter TIC Vitomarci se povezujejo zadnja leta tudi z drugimi občinami, ki jih imenujejo partnerske občine. V sklopu projektov in izven projektov sodelujejo z: Občina Sv. Ana, Občina Lenart, Občina Apače, Občina Juršinci, Občina Sv. Trojica, Občina Destrnik, Občina Trnovska vas, Občina Cerkevnik in občine na Hrvaškem (Občina Mače, Občina Vinica, Občina Donja Voća, Občina Maruševac). To so občine s katerimi sodelujejo, uradno pobratenih občin nimajo (Vudler, D., osebni intervju, 8.april 2024).

Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah se s turizmom ukvarja vedno več. Predvsem na povečanje turizma in število turistov v občini vplivajo pridobitve novih infrastruktur in dogodki, ki se dogajajo zadnja leta. Občani so predvsem zadovoljni z novimi pridobitvami, saj jim omogočajo boljše in kvalitetnejše življenje v občini. Občinska uprava oz. županja občine štejejo pod te pridobitve naslednje »gradnje, dogodke, infrastrukture« (Vudler, D., osebni intervju, 8.april 2024):

- Gradnja kolesarskih poti, ki so povezane s sosodnjimi kraji.
- Gostinstvo-Bar Rola, Bar Šilec, Turistična kmetija "Pri Marti", Vinogradništvo in vinarstvo Druzovič-SiSi ter Turistična kmetija "Pri kapeli", ki je omenjena tudi v knjigi Turistične kmetije Slovenije.
Turistična kmetija »Pri kapeli« se v knjigi predstavi kot kmetija, ki se prenaša iz roda v rod, znana pa je predvsem po jabolkah, iz katerih pripravijo marsikatero jed (Verbič in drugi, 2016, str. 59).
- Gradnja novega razglednega stolpa na Ostragovi, ki je opisan tudi v knjigi »Razgledni stolpi Slovenije«, ki jo je napisal Brane Ternovšek, kjer opiše pot do stolpa (Ternovšek, 2021, str. 42-43).
- Tradicionalni dogodki, ki so vedno bolj prepoznavni po drugih sosodnjih krajih (»Vino v čaši pr Andraši«, gledališka predstava Odrasle gledališke skupine »Kalimero«, športna dogodka, kot sta »Sandijev memorial« in Tradicionalni turnir v malem nogometu Športnega društva Vitomarci, prižig božičnih lučk po celotnem kraju, kjer lučke nameščajo domačini v samostojni izvedbi, razni nastopi Kulturno umetniškega društva Vitomarci, kot npr. »Ljubezen na vasi ob Hrgovi domačiji« in nastopi po celotni Sloveniji in pri zamejcih v Nemčiji).
- ETNO TOUR-doživite košček preteklosti, pohodne in učne poti po celotni občini in »Pot strpnosti«.

- Muzejsko interaktivna učilnica "Pobeg v šolo skozi čas", kjer je tudi stalna razstava šolskih pripomočkov in knjig iz prejšnjih obdobj.
- Znamenitosti kot so: kužna znamenja, fosilni ostanki sesalcev; Mastodont, potomka najstarejše trte na svetu, kapele, Muzej kovaškega orodja pri Gomzijeveh, Muzej moža tisočernih spretnosti; Čučkov muzej, rog goveda; Barovčinov rog in Cerkev svetega Andreja/ svetega Andraža.
- Prenova Hrgove domačije, kjer se izvajajo različne aktivnosti (delavnice ličkanja, dnevi odprtih vrat domačije s prikazom tradicionalnih običajev, kulturne predstave ter tudi možnost prenočitve na slami).
- Prenočišča (Turistična kmetija "pri Kapeli", Turistična kmetija "Pri Marti", Hrgova domačija).
- Lokalna ponudba (Čebelarstvo Fridau, Ekološka kmetija Forstnarič, Naravoslovno - izobraževalno društvo Sapientia, Sadike Druzovič d.o.o., Sadjarska kmetija Toš, Štajerc d.o.o.).
- E-kolesa, ki si jih lahko izposodiš pri Bar Rola in Bar Šilec ter si z njimi ogledaš skrite kotičke Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah (Lokalec, 2023). BKTV kanal ima video nove pridobitve občine, ki si ga je možno ogledati na YouTube z naslovom » V Svetem Andražu v Slovenskih goricah si lahko izposodite električna kolesa« (BKTVkanal, 2023).
- Solarna polnilna klop v sklopu projekta Zelene Slovenske gorice, kjer si lahko brezplačno napolniš telefon in tako privarčuješ ter imaš tudi možnost internetne povezave (Maribor24, 2022).

Vse te naravne, kulturne in etnološke dediščine, si lahko turist ogleda kot vodeni izlet v naravi. Vodeni izleti v naravi spadajo pod ekoturizem. Na ekoturizem imajo pomemben vpliv turistična društva. Društvo mora sodelovati pri razvoju produktov, ki so povezani z naravo. Ekoturizem temelji na doživljajskem turizmu, ki ga kot turist preživiš čim več v naravi (Turistična zveza Slovenije in drugi, 2002, str. 55-57). Ekoturizem je pomemben, saj temelji na tem, da turist zaznava naravne danosti in okolje takšno kakršno je. V Občini Sveti Andraž v Slov. goricah lahko zaznamo veliko ekoturizma. Občina ima naravne danosti, ki jih ohranjajo in ponujajo kot turistični aranžma za turiste. Turisti si lahko znamenitosti ogledajo med sprehodom, tekom ali kolesarjenjem. Po besedah predsednika Turističnega društva Vitomarci, se tudi občani veliko sprehajajo in uživajo v naravnih danostih svoje občine, vseč jim je varnost v občini, predvsem pločniki in prehodi za pešce. Veliko je bilo tudi ljudi, ki so si izposodili električna kolesa in prevozili celotno občino (Majer, K., osebni intervju, 22. februar 2023).

V občini imajo tudi vinski turizem, s katerim se ukvarjajo domačini, ki imajo v lasti vinograde in posledično svoja podjetja. Prodajajo domače vino in ponujajo tudi degustacijo v kletih. Po besedah hčerke lastnice Turistične kmetije »Pri kapeli« so zadovoljni, da se tudi lokalni ljudje odločijo za njih in kupujejo njihovo vino. Veseli jih, da občani sodelujejo in se podpirajo med sabo. Občani so zadovoljni z njihovimi izdelki ter podpirajo dejavnosti, ki

se izvajajo pri njih. Trdijo, da nimajo težav glede prihajanja turistov in obiskovalcev k njim, saj občanov to ne moti (Druzovič, L., osebni intervju, 15. marec 2023).

O vinskem turizmu lahko govorimo, kadar ima kraj oz. občina vinorodna polja. Glavni motiv, zaradi katerega se turisti odločijo za vinski turizem je ta, da pokušajo različne okuse vin. Vinskega turizma se udeležujejo predvsem ljudje, ki imajo radi degustacijo vin. Za ponudnike predstavlja vinski turizem prednost, da lahko predstavijo in tako tudi prodajo svoje izdelke (Pavlin, 2022, str. 8). Degustacija vin in predstava vinorodnih okolišev predstavlja turističnemu društvu prednost, da je destinacija privlačna in prepoznavna tudi na tem področju.

Pod turizem v tej občini lahko štejemo tudi kulturni turizem. Mednarodni svet za spomenike in spomeniška območja (v nadaljevanju angl. Icomos) se osredotoča na to, da sta dejansko naravna in kulturna dediščina zelo povezani. V večini krajev na to pozitivno vpliva ohranjanje turistične dejavnosti, turizma in kulture. Icomos se s tem ukvarja interno in tudi mednarodno. Pod kulturni interes (motive) štejemo dediščinskega, umetnostnega, kreativnega, urbano-kulturnega, podeželsko-kulturnega, prvinskega in povprečno-kulturnega (Icomos, 2024). Aktivnosti, ki spadajo v umetnostni motiv so kulturni dogodki, predstave, literarna prizorišča itd. (Sibila Lebe, 2008, str. 52). V Občini Sveti Andraž v Slov. goricah dajejo kulturi velik pomen in jo lahko predvsem zaradi tega umestimo v umetnostni motiv. Kot pove intervjuvanka predsednica Kulturno umetniškega društva Vitomarci izvajajo v občini projekte in s tem ohranjajo in razvijajo ljubiteljsko kulturo, ki je v njihovi občini zelo živa in bogato razvejana ter ima korenine v več kot 130 let stari organizirani društveni dejavnosti. Leta 1891 je bilo namreč ustanovljeno Bralno društvo Vitomarci, kasneje preimenovano v Prosvetno društvo Vitomarci in nazadnje (kot se imenuje tudi zdaj) v Kulturno umetniško društvo Vitomarci. S projekti želijo predvsem angažirati svoje člane, da se povezujejo in družijo med soustvarjanjem ljubiteljske kulture. Nadalje pa želijo, da se kot obiskovalci vključujejo njihovi občani vseh generacij. Na tak način želijo približati kulturno dejavnost, ki je pri njih dejansko dostopna vsem, saj so vse dejavnosti brezplačne. S svojimi aktivnostmi želijo privabiti tudi obiskovalce in turiste. Tako jim želijo popestriti čas, ki ga preživijo pri njih. Občani se v lepem številu udeležujejo raznih delavnic in nastopov, kar po mnenju predsednice društva pomeni, da podpirajo kulturno dejavnost (Ilešič Toš, V. osebni intervju, 4. marec 2024).

Informacije, ki jih bom opisala v naslednjih stavkih, sem pridobila z intervjujem predsednika Turističnega društva Vitomarci, ki se prvotno ukvarja s turističnimi dejavnostmi v Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah. Vir je zgolj usten, torej je resničen podatek ampak ni potrjen, ker društvo vodi samo lastno evidenco za statistiko. Teh podatkov ne pošiljajo na Statistični urad Slovenije.

V letu 2024 so v občini zabeležili okoli 400 turistov. To so turisti, ki so prenočili v Hrgovi domačiji in obiskali na pobudo in izpeljavo TIC-a več turističnih ponudnikov ali turističnih znamenitosti. Po besedah predsednika Turističnega društva je število turistov verjetno še

večje, vendar ne upa trditi zagotovo. Njihova največja privlačnost je Muzejska učilnica, v kateri poteka pouk tako, kot je potekal 100 ali več let nazaj. Seveda pa jim je najbolj pomembna dobra reklama za turizem, ki jo dosegajo predvsem s turističnimi agencijami. Predsednik meni, da je njihov problem to, da je turizem še vedno majhen, ni v samih aktivnostih, saj lahko v sklopu ene zadeve naredijo veliko animacij in zgodb. Želijo, da čas preživljanja avtomatsko podaljšajo turistom in obiskovalcem za en dan. Vendar je premalo ljudi, ki jih kot animatorje, vodnike ali turistične delavce težko dobijo (Majer, K., osebni intervju, 22. februar 2023).

Zaposleni na TIC-u delajo na prepoznavnosti produktov in na povezovanju s turističnimi agencijami. Ker so v društvu videli potencial v turističnem aranžmaju občine, so se aktivno začeli ukvarjati in izboljševati zadeve na tem področju. Najprej so se ukvarjali s tistim, kar so dejansko imeli. Torej s Hrgovo domačijo (stara panonska hiša), kovaškim muzejem in dvema turističnima kmetijama. Posneli so nekaj promocijskih videov in jih predvajali na medmrežju. Nato so dobili muzejsko učilnico. Takrat so izdelali promocijske letake in naredili prve dvourne programe turističnega vodenja po občini. Ko so dobili nekaj let pozneje razgledni stolp, so povezali njihovi dve domači gostilni in tako napisali in ustvarili celodnevne programe vodenja. Preko turistične organizacije so priučili še tri vodnike (Majer, K., osebni intervju, 22. februar 2023).

Glede zaslužka s turizmom predsednik pove, da tako velikega obiska turistov ni, da bi zaslužili s tem vsote, ki jim bi omogočale večje projekte. S prihodi so zadovoljni že sedaj, vendar še premalo. Pove, da se nekaj zasluži, dohodke pa je treba vlagati tudi v adaptacije, nadgradnje ipd. (Majer, K., osebni intervju, 22. februar 2023).

Povprašala sem ga tudi o prihodnosti in zgodbi po uspehu. Na to vprašanje je odgovoril, da so dejansko nekako le še v povojih in upajo da bo njihova prihodnost svetlejša. Včasih jim manjka samo kakšna oseba, da vse skupaj potisne naprej, pa se lahko naredi ogromno več. Največji uspeh bi jim seveda bil, če bi jih povprečno vsak teden obiskal en avtobus turistov/obiskovalcev, nekateri pa bi ostali tudi dva dni. Usposobiti bi morali dva resna vodnika, ki bi zato prejemale tudi primerna plačila. Dodali bi še lahko kakšen turistični produkt, ki bi njihov kraj naredil privlačnejšega za turiste in ga mogoče tudi vtisnil v spomin turista, ki bi zahajal redno nazaj. Za rast turizma v bodoče bo skrbel TIC Vitomarci s pomočjo in sodelovanjem občinske uprave, ki jim pomaga z investicijami v turistične produkte in skupaj ustvarjati ideje. Pomagali pa bi tudi občani oziroma domačini (Majer, K., osebni intervju, 22. februar 2023).

V društvu se usklajujejo s trajnostnim turizmom. Trudijo se po svojih najboljših močeh, kolikor se le da. V samem začetku so morali zadeve izvajati z minimalnimi stroški, kar jih je avtomatsko pritegnilo v trajnostni turizem. Vpeljali so nove športne aktivnosti (kolesarjenje zaradi novih kolesarskih cest), ki vključujejo okoljevarstvo in zagotavljanje ekološke trajnosti. Upoštevajo pa tudi družbeno trajnost. To pomeni, da spoštujejo domačine in njihove želje. Menijo, da morajo zaščiti interese lokalne skupnosti, da ne bi prišlo do

izkoriščevanja. Predsednik je mnenja, da če bodo upoštevali trajnostni turizem, bodo uspešni in se lažje razvijali v prihodnosti (Majer, K., osebni intervju, 22. februar 2023).

Društvo se trudi, da turistom, ki zahajajo k njim pokažejo kar se da največ. Potrudijo se, da turist doživi vse naravne danosti destinacije, bogastvo podeželja in voda, unikatne ljudske običaje, doživetja na kmetijah in veliko majhnih podjetij/kmetij v turistični/podeželski panogi. Mestnim turistom dajo priložnost doživetja v mirnem okolju, kjer se lahko zdravo prehranjujejo s pridelki lokalnih prebivalcev, možnost bivanja na slami, tako kot je bilo nekoč (Majer, K., osebni intervju, 22. februar 2023).

Predsednik je tudi omenil pandemijo covid 19, ki je v sedanjem času vredna omembe na področju turizma. Takrat se je vse upočasnilo in nekatera podjetja še čutijo posledice. Društvu je na začetku tega dogajanja kazalo, da obiska sploh več ne bo. Nato pa se je začel ceniti domači turizem in se jim zdi, da je sedaj turistov/obiskovalcev vedno več. Ti cenijo pristno domačo dejavnost in produkte. Radi zahajajo v mirno okolje, kjer lahko veliko časa preživijo v naravi, z živalmi, uživajo v domači kulinariki ter se sproščeno ukvarjajo s športnimi aktivnostmi (Majer, K., osebni intervju, 22. februar 2023).

Najbolj cenjena turistična dejavnost v Občini Sveti Andraž v Slov. goricah je torej Hrgova domačija, imenovana po besedah predsednika društva Hrgova hiša/hiška. Hrgova domačija sega v začetke 19.stoletja. Takrat je to bila ljudska stavba, kjer so ljudje živeli in na svoj način bili manjši kmetje. Domačija je cimprana s kritino iz slame. V notranjosti je tradicionalna postava prostorov. Torej v sredini domačije je veža in črna kuhinja. Na desni strani je »hiša«, kar pomeni del, kjer je bil bivalni prostor, na levi strani pa je tako imenovana »mala hiša«. Pod njo pa se skriva tudi vinska klet z mrežastimi kletnimi vrati. V zunanosti zraven domačije še stoji hlev s kolarnico, kjer so kmetje hranili kmečka orodja. Hrgova domačija ima ime po zadnji stanujoči gospe, ki so jo klicali Hrgova Micka. Zaslužena je za to, da je domačija tako lepo ohranjena. Od leta 2017 naprej pa je Hrgova domačija postala turistično poslopje, saj so jo v sklopu projekta DETOX obnovili in dodali svežino. Turisti lahko prespijo na slami in izkusijo življenje nekoč. Društvo se trudi, da turistom prikažejo stare običaje in navade ljudi, ki so živeli pred nami. Na domačiji se v zadnjih letih izvajajo razne prireditve in dogodki. Naučijo te ličkanja, saj potekajo delavnice ličkanja. Kulturno umetniško društvo pa prireja prireditev »Ljubezen na vasi« (Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah, brez datuma d)

Druga turistična dejavnost, ki društvu prinaša prihod turistov in prepoznavnost, je Muzejsko interaktivna učilnica. Muzejska učilnica je del turističnega produkta ESCAPE »Pobeg v šolo skozi čas« (Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah, brez datuma b). Učilnica je narejena in sestavljena iz opreme, ki je stara več kot 100 let. Ima tablo na katero pišeš s kredo ter manjše tablice na kredo za učence, ki so položene na starejše mize ob katerih so klopi. Ta del je starejši in tukaj se izvaja pouk kot v starih časih. Ima pa prostor tudi moderni del, kjer je sodobna šolska oprema in projektor z interaktivno tablo in tablicami. Tukaj turistom/obiskovalcem naprej pokažejo videoposnetek predstavitev občine in šolstva. Nato

pa jih pospremijo v starejši del, kjer izkusijo, kako je bilo nekoč (Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah, brez datuma a).

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Namen in cilji raziskave

Namen raziskave je ugotoviti mnenje mladih in odraslih prebivalcev občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah o prepoznavanju turizma v njihovi občini ter predstaviti dejavnike, ki vplivajo na prepoznavnost turizma v občini in s tem predstaviti nove ideje na podlagi izvedenih globinskih intervjujev z nekaterimi prebivalci. S kvantitativno raziskavo želim ugotoviti osveščenost prebivalcev o turizmu v lastni občini in njihovo poučenost o turizmu v občini in o njenih zanimivosti ter privlačnosti.

3.2 Podatki in metodologija

Za pisanje zaključne strokovne naloge sem uporabila metodo spraševanja, intervjuvanja in anketiranja, saj omogoča kvantitativno obdelavo podatkov. Pri tem me je zanimalo mnenje prebivalcev o turizmu v njihovi občini. Podatke sem zbirala sama, kar pomeni, da sem pridobivala primarne podatke. Podatki so kvalitativni z raziskovalnimi vprašanji (bodo opisani in jih opazujem). Pridobivala sem jih z intervjuji in anketo. Intervju je dveh vrst, strukturiran in nestrukturiran – saj sem imela vnaprej pripravljena okvirna vprašanja o temi, ki me je zanimala. Ob pogovoru in izvajanju intervjuja je bilo vmes veliko nepripravljenih podvprašanj, da sem boljše in lažje razumela mnenje intervjuvancev. Takšen intervju traja dlje, vendar je njegova prednost ta, da sem z njim pridobila veliko več informacij in različnih mnenj.

Pri raziskovalnem delu sem torej uporabila metodo intervjuvanja in metodo anketiranja. Z metodo intervjuvanja želim pridobiti več odgovorov in stališč intervjuvancev (intervjuvancev je manj, ampak bodo zato vprašanja daljša in konkretna), pri metodi anketiranja pa želim pridobiti kratke odgovore glede stališč, ki jih osebe lahko na hitro podajo v naprej pripravljenih anketnih vprašanjih (Alshenqeeti, 2014, str. 39-41).

Intervju je dolgi pogovor med dvema partnerjema, ki imata skupen cilj, da se poglobljeno informirata o določeni temi (Harsoor in Bhaskar, 2016, str. 619-621).

Poslužila pa sem se izvajanja ankete z zaprtimi že podanimi 12. vprašanji. Anketiranci so na vprašanja lahko odgovarjali samo z »da« ali »ne«. S to anketo sem pridobila podatke večje skupine ljudi in njihova mnenja (anketirala sem 96 oseb). Omogočala mi je natančne razlike med odgovori. Lahko jih sem primerjala in lažje analizirala. Vprašanja so jasno zastavljena, možna pa sta le dva, enostavna odgovora. Anketo sem dodala k prilogi zaključne strokovne naloge.

Do podatkov pri anketi sem prišla s pomočjo statističnega pojma modus. To pomeni, da sem iskala v odgovorih vrednost spremenljivke, ki je bila največkrat odgovorjena. Pri anketnih vprašanjih so lahko prebivalci odgovarjali z dvema odgovoroma in sicer z da ali z ne. Pri zbiranju odgovorov sem si pomagala z Excelom.

Z metodo deskripcije (to pomeni opisno) sem najprej opisala in predstavila celotno občino. Nato sem s to metodo opisala turizem, kasneje v empiričnem delu pa utemeljila odgovore prebivalcev na anketna vprašanja in odgovore v intervjujih (Moretti, 2023).

Intervjuji so tematski in osebni. Osredotočeni so na določeno temo, ki je v mojem primeru turizem in oseba, ki sem jo intervjuvala. Pri intervjujih sem uporabila metodo spraševanja, kasneje sem odgovore strnila v celoto in jih primerjala med seboj. Intervjuji so kvalitativni (Banjac, 2020, str. 20-90).

Prepoznan problem bom rešila s kvalitativnim raziskovanjem, torej z globinskimi intervjuji naslednjih 8 oseb: študent (starost: 22 let), zaposlena oseba (starost: 35 let), dijak (starost: 17 let), predsednica Kulturno umetniškega društva Vitomarci, samostojna podjetnica s podjetjem v občini, predsednik Turističnega društva Vitomarci, županja Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah in hčerka lastnice, ki ima Turistično kmetijo »pri Kapeli« (je ena izmed redkih nastanitvenih kapacitet v občini).

3.3 Raziskovalna vprašanja

Za analizo razumevanja turizma z vidika mladih in odraslih prebivalcev te občine sem uporabljala kvalitativno analizo s štirimi raziskovalnimi vprašanji, nato pa z globinskimi intervjuji osmih oseb z različnimi in povsem natančno določenimi vprašanji za vsakega posameznika posebej.

a) Prvo raziskovalno vprašanje

Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah je manjša turistična destinacija, ker ima potrebne privlačnosti. Te pa opredeljujejo kraj kot turistično destinacijo. V občini se odvijajo razni dogodki, ki jo predstavijo kot vedno bolj prepoznavno občino. Na teh dogodkih sodelujejo predvsem lokalni prebivalci. Na dogodke vabijo obiskovalce iz sosednjih krajev in sosednjih držav. Na področju turizma v občini je pomembno ali občani začitijo vso to dogajanje kot neko oglaševanje kraja v turistične namene. Zanima me raziskovalno vprašanje, ki se glasi:

»Ali občan/ka občuti prisotnost turizma v svoji domači občini?«

b) Drugo raziskovalno vprašanje

Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah ima dogodke, zanimivosti, ustanove, znamenitosti in kulturno zgodovino, ki spodbujajo turistično dogajanje v občini. Imajo prenočitvene kapacitete, in sicer dve turistični kmetiji in Hrgovo domačijo, kjer lahko turisti

prespijo na slami. Vendar je namen drugega raziskovalnega vprašanja, da ugotovim ali občane že tudi ta majhna količina turizma moti ali pa so z njim zadovoljni. Tudi pridobitve novih cest, pločnikov, kolesarskih poti, razglednega stolpa, prenove gostiln, povzročajo povečanje prihoda obiskovalcev in turistov (negativno je to, da prihaja do hrupa in onesnaževanja, pozitivno pa to, da povzroča vse več dogajanja, prepoznavnosti in sodelovanja). Raziskovalno vprašanje se glasi:

»Ali je občan/ka zadovoljen/na s turizmom v njihovi občini ali ga/jo kaj moti?«

c) Tretje raziskovalno vprašanje

Na področju turizma se je v Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah čez leta že veliko spreminjalo. Občina se je v zadnjih 20 letih konkretno spremenila. Pridobili so veliko nove in obnovljene infrastrukture, veliko novih projektov, ki vplivajo tako na boljšo medsebojno povezanost lokalne skupnosti, kot tudi na sodelovanje z drugimi občinami ter povečanje prepoznavnosti občine, ohranjanje in obnavljanje turističnih znamenitosti, povečanje števila krajevnih društev in njihovega delovanja. Občina bi lahko imela še veliko več ustanov, dogodkov in turističnih atrakcij, zato me pri tem raziskovalnem vprašanju najbolj zanimajo ideje o spremembah z vidika mladih in odraslih prebivalcev te občine. Tretje raziskovalno vprašanje se glasi:

»Ali bi kaj spremenili in dodali na področju turizma, da bi se le ta izboljšal in povečal?«

d) Četrto raziskovalno vprašanje

V Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah ni prekomernega turizma. Za turizem je v današnjem času vedno bolj pomembno ozaveščanje turistov in obiskovalcev o trajnosti. Spodbudniki povečanja turizma morajo razumeti koncept trajnosti in naravno okolje čim bolj ohranяти ter ga varovati. Občina, ki ima pri izvajanju turističnih dejavnosti največ odgovornosti, mora skrbeti za urejenost občine in ohranjanje naravnega okolja ter kljub temu povečevati turizem v številkah. Pri tem vprašanju me zanima, kako občani sodelujejo pri ohranjanju narave in ali prepoznajo skrb zaposlenih na občini, da je občina urejena in čista. Raziskovalno vprašanje se glasi:

»Ali se občanom zdi, da občina skrbi za red, čistočo ter ohranjanje naravnega okolja, kljub povečanju turizma in ali tudi sami pripomorejo k večji urejenosti občine?«

Pridobivanje vseh podatkov mi omogočajo intervjuji, ki jih opravljam z osebami iz občine, ki jo opisujem in podrobneje spoznavam na področju turizma. Večino prilog in virov sem pridobila z uspešno izvedenimi intervjuji. Največ uporabnih virov in knjig, iz katerih sem povzemala podatke, sem pridobila od županje občine ter predsednika Turističnega društva Vitomarci. Nekatere knjige sem si izposodila v knjižnici, ki je v lasti Kulturno umetniškega društva Vitomarci v Vitomarcih in v Knjižnici Ivana Potrča na Ptuj. V prilogi dodajam sestavljena vprašanja intervjujev, ki sem jih izvedla z določenimi osebami.

3.4 Analiza rezultatov raziskave

V Sloveniji je veliko izvedenih analiz glede turizma. Analize, ki se nanašajo na ugotavljanje zadovoljstva prebivalcev glede turizma v Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah pa do leta 2023 ni bilo izvedene. Moja zaključna naloga je prva takšna analiza, s katero si bodo lahko pomagali zaposleni na občini in TIC Vitomarci.

Postavila sem si štiri pomembna raziskovalna vprašanja, na katera sem dobila odgovore, ki me zanimajo. Da sem prišla do odgovorov, sem 8 občanov te občine intervjuvala z vnaprej pripravljenimi vprašanji, na katere so mi vsi odgovorili prostovoljno. Imela sem pripravljena tudi krajša vprašanja (anketo) na katero mi je odgovorilo 96 občanov.

Prvi del analize zadovoljstva občanov s turizmom sem izvedla z anketo na katero so občani odgovarjali anonimno. Vprašanj je bilo 12, nanje so odgovarjali samo z »da« ali »ne«. Vseh anonimnih občanov, ki so izpolnili anketo je bilo 96. 24 anket natisnjenih na A4 papir je rešilo različnih 24 oseb na pošti, katere sem po izpolnitvi prejela domov, osebno od zaposlene poštne delavke na pošti v Vitomarcih. Ostalih 72 anketirancev sem osebno poiskala in jih povabila za izpolnitev ankete. V naslednjih stavkih bom opisala in analizirala odgovore vseh 96 anketirancev iz Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah.

Pri prvem vprašanju je vseh 96 oseb obkrožilo »ne«. To pomeni, da se vsi strinjajo, da turizem v njihovi občini ne pušča negativne eksternalije, kot je onesnaževanje.

Pri drugem, tretjem in četrtem vprašanju, je vseh 96 oseb obkrožilo odgovor »da«. To pomeni, da vsi podpirajo turistični razvoj v občini. Vsi menijo, da turizem pozitivno vpliva na kulturo, zgodovino in dediščino njihove občine. Strinjajo se tudi, da če se turizem z leti povečuje, se obenem krepi tudi lokalna zavest in združenost prebivalcev občine.

Pri petem vprašanju je vseh 96 oseb obkrožilo »ne«. To pomeni, da nobenega od anketirancev ne moti število turistov, ki zahajajo k njim.

Pri šestem vprašanju je 74 oseb obkrožilo »da«, 22 oseb pa »ne«. To pomeni, da 77,1% anketiranih oseb meni, da se bo zaradi večanja turizma, povečalo tudi število prometnih nesreč. Ostalih 22,9% anketiranih oseb pa meni obratno. Pomeni, da je večina občanov mnenja, da se bodo prometne nesreče povečale, če se bo tudi turizem povečal.

Pri sedmem vprašanju je 87 oseb obkrožilo »da« in 9 oseb »ne«. To pomeni, da 90,6% anketiranih oseb ima občutek, da lahko oziroma ima možnost kot občan/ka pomagati pri razvoju turizma v občini. Ostalih 9,4% anketiranih oseb meni obratno. Pomeni, da se anketiranci skoraj v celoti strinjajo, da imajo možnost pomagati.

Pri osmem vprašanju je 45 oseb obkrožilo »da«, 51 oseb pa »ne«. Pomeni, da bi 46,9% anketiranih oseb finančna sredstva usmerila v razvoj kakšne druge panoge, kakor v turizmu.

53,1% anketiranim osebam je všeč, da se finančna sredstva usmerijo v turistični razvoj občine. Pomeni, da so občani bolj zadovoljni z usmeritvijo finančnih sredstev, kakor da niso.

Pri devetem vprašanju je 23 oseb obkrožilo »da« in 73 oseb »ne«. Pomeni, da 24% anketiranih oseb ima korist od turistov, ki jih obiskujejo, ostalih 76% anketiranih oseb pa nima koristi od turistov. Pomeni, da precej več občanov nima koristi od turistov.

Pri desetem in enajstem vprašanju so obkrožili enako, in sicer 83 oseb je obkrožilo »da« in 13 oseb »ne«. Pri desetem vprašanju 86,5% anketiranih oseb meni, da so obveščeni, ko se dogaja kaj novega v njihovi občini, 13,5% anketiranih oseb meni, da ni obveščena. Pri enajstem vprašanju 86,5% anketiranih oseb podpira organizacije, ki skrbijo za razvoj turizma v njihovi občini, ostalih 13,5% anketiranih oseb ne podpira organizacij. Pomeni, da je več oseb obveščenih o dogodkih v njihovi občini ter tudi podpirajo organizacije, ki se ukvarjajo z razvojem turizma v njihovi občini.

Pri zadnjem, dvanajstem vprašanju je 57 oseb obkrožilo »da« in 39 oseb je obkrožilo »ne«. 59,4% anketiranih oseb se strinja s tem, da občina deluje tako, da ohranja naravno okolje in pazi na čistočo občine. Ostalih 40,6% anketiranih oseb misli obratno. Torej večina občanov meni, da občina deluje v skladu z načeli, ki varujejo okolje in naravne habitate.

Drugi del analize zadovoljstva občanov s turizmom sem izvedla s pomočjo programa Nvivo, ki omogoča kodiranje besedil in analizo vsebine z uporabo naprednih orodij. Analizirala sem vseh 8 intervjujev. V programu sem označila odgovore in jih povezala z ustreznimi kodami oziroma temami. Uporabila sem funkcionalnost za generiranje tem na podlagi kodiranih podatkov in tako pridobila večino tem, ki so bile pridobljene skoraj iz analize vseh intervjujev. Nato pa mi je program pomagal povezati vse teme, ki so medsebojno povezane. V programu sem uporabila tudi funkcijo Frequent Query. Ta pove, katera tema in beseda je najpogostejša v vseh intervjujih oziroma odgovorih. Tabela za kvalitativno analizo glede intervjujev na splošno dodajam k prilogi.

Analizo na primerih intervjuvancev lahko razdelimo na 4 različne teme, ki jih je program predlagal na podlagi 4 glavnih raziskovalnih vprašanj. Te so:

1. Sezonskost in vpliv na turizem – v odgovorih sem opazila, da je sezonskost ključen dejavnik pri turizmu v občini. Ta vpliva na obisk občine. Največ obiskovalcev privabijo poletni meseci, zaradi različnih aktivnosti, ki so takrat bolj omogočene. To so kolesarjenje, pohodništvo in obisk cerkve ter Hrgove domačije. V zimskih mesecih pa obisk turistov pade, kar prinaša tudi manjši prihodek lokalnim podjetnikom in kmetijam.

2. Zadovoljstvo z urejenostjo občine – vsi intervjuvanci so izrazili, da so zadovoljni z urejenostjo občine, vendar so pa tudi omenili, katere izboljšave bi bile mogoče v njihovi občini. Želijo, da bi se bolj vzdrževale ceste in zelene površine, kot je košnja trave. Nekaj jih je omenilo večjo pozornost do ekoloških in trajnostnih vidikov, ki bi jih lahko uporabili

v praksi. Ideja je bila, da bi občina lahko to izkoristila kot promocijo za del turistične ponudbe.

3. Infrastruktura in dostopnost – tukaj so intervjuvanci predvsem govorili o negativni strani občine. Poudarili so, da bi se morala izboljšati infrastruktura. Primanjkovanje le te je bila pogosta tema v pogovorih. Izboljšave na tem področju bi občini pripomogle k večji turistični privlačnosti občine.

4. Trajnostni turizem – veliko intervjuvancev je izrazilo željo po večjem vključevanju trajnostnih praks v turistično ponudbo. S tem so omenili ekološke pridelke, trajnostne gradbene materiale in recikliranje. Vse to bi pripomoglo k večji prepoznavnosti občine kot trajnostne destinacije.

Intervjuvala sem 8 oseb. Povprašala sem jih o turizmu v njihovi občini. Njihove odgovore sem zapisovala in jih kasneje analizirala ter natančno še enkrat prebrala. Odgovorov je bilo veliko. Z njihovo pomočjo sedaj znam odgovoriti na moja glavna raziskovalna vprašanja, ki sem jih naštel ter opisala v prejšnjem poglavju z naslovom »Raziskovalna vprašanja«.

Pri prvem raziskovalnem vprašanju »Ali občan/ka občuti prisotnost turizma v svoji domači občini?« sem ugotovila in prišla do zaključka, da občani občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah občutijo prisotnost turizma, vendar v manjši obliki kot se sicer, po besedah in odgovorih predsednika Turističnega društva Vitomarci in županje občine, dejansko dogaja in izvaja pri njih. Občani se zavedajo, da ima njihova občina določene znamenitosti in neokrnjeno naravo, v katero turisti radi zahajajo. Predvsem se je pojavljala beseda »Hrgova hiška«, ki občanom veliko pomeni oziroma jim daje občutek, da se turizem dejansko dogaja v njihovi občini. Opazijo, da turisti zahajajo k njim predvsem zaradi te znamenitosti in dveh turističnih kmetij ter dveh gostiln. Lahko trdim, da so intervjuvanci predvsem ponosni na svoja domača društva, saj se jim zdi, da veliko pripomorejo k prepoznavnosti občine. Intervjuvancem se torej v celoti zdi, da turizem obstaja, vendar ga je premalo. Če bi želeli govoriti o turizmu v njihovi občini, bi se moralo dogajati veliko več oziroma bi morala Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah imeti veliko več turističnih nastanitev in drugih turističnih aktivnosti.

Pri drugem raziskovalnem vprašanju »Ali je občan/ka zadovoljen/na s turizmom v njihovi občini ali ga/jo kaj moti?« je občanom veliko težje opredeliti odgovore. Turizem, ki se dogaja v občini, občanov ne moti, so z njim zadovoljni. Večina jih je odgovorila, da so pripravljeni pomagati, da turizem še bolj zaživi. V zvezi s turizmom jih pravzaprav ne moti nič, saj po njihovem mnenju tega ne občutijo v tolikšni meri, da bi jih lahko karkoli motilo. Edina stvar, ki so jo izrazili, je želja po izboljšanju in povečanju turizma. Želijo si, da bi občina in TIC Vitomarci pospešila turizem, tako da bi se povezali z domačini, ki imajo kakšno primerno dejavnost, katero lahko predstavijo turistom oziroma obiskovalcem. Če povzamem, občani so zadovoljni s turizmom, vendar bi bili še bolj zadovoljni, če se bi začelo na področju turizma dogajati več.

Na tretje raziskovalno vprašanje »Ali bi kaj spremenili in dodali na področju turizma, da bi se le ta izboljšal in povečal?« so občani, ki so odgovarjali na vprašanja in se z mano pogovarjali o turističnih dejavnostih v občini povedali kaj vse bi želeli dodati v občino na področju turizma. Večina občanov bi spremenila oziroma dodala trgovsko dejavnost. Skoraj vsi so mnenja, da je za turista pomembno, da ima v kraju, ki ga obišče na razpolago prenočišče in trgovino. Trgovina pa v Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah manjka. Druga najbolj omenjena zadeva je bil Razgledni stolp na Ostragovi. Tam si želijo, da bi popestrili dogajanje z različnimi aktivnostmi. S tem mislijo predvsem, da bi se odprl kakšen manjši lokal, kjer bi ponujali mini prigrizke in pijačo, kot je kava, koktejle in sokove. Njihova želja je tudi, da bi izboljšali cestne povezave. Polovica intervjuvanih je odgovorila, da bi dodali v občini restavracijo, kjer bi ponujali domačo kulinariko. Ta pridobitev bi pripeljala s sabo veliko novih obiskovalcev, ki bi na novo spoznali njihovo občino. Za povečanje obiskanosti menijo, da bi bilo potrebno tudi poskrbeti in izboljšati promocijo njihovih turističnih znamenitosti.

Četrto raziskovalno vprašanje »Ali se občanom zdi, da občina skrbi za red, čistočo ter ohranjanje naravnega okolja kljub povečanju turizma in ali tudi sami pripomorejo k večji urejenosti?« temelji na urejenosti občine. V manjšini so o občini odgovorili bolj malo o tem, kako občina skrbi za čistočo. Veliko več jih je odgovorilo, da predvsem sami poskrbijo za urejenost v svoji bližnji okolici. Odgovarjali so, da velikokrat opazijo ob cestah, v jarku in na pločniku odvržene smeti. Zavedajo se, da ljudi težko prepričajo, da ne odvržejo smeti v naravo. Pohvalili pa so table, ki jih je postavila občina in s katerimi opozarjajo, da se smeti ne mečejo v naravo. Omenili pa so, da niso zadovoljni s košnjo trave, saj je glede tega slaba organiziranost.

Tabelo kodiranja za raziskovalna vprašanja dodajam k prilogi. Podrobnejšo razlago kratic in analizo tem pa opišem tukaj:

1. PT – Prisotnost turizma; analiza se osredotoča na turistično prepoznavnost, torej na zaznavanje turizma v občini in obiska dogodkov. Tukaj raziščem odnos občanov do turističnih dogodkov.

Analiza: Večina jih občuti prisotnost turizma v svoji občini. Veliko jih je mnenja, da bi turizem lahko bil bolj razvit, če bi se izboljšala promocija. Glede sezonskosti turizma sta po njihovih besedah najbolj obiskana meseca junij in julij. Nekateri pa opozorijo na možnost povečanja turističnih aktivnosti tudi v pomladnih in jesenskih mesecih.

2. ZT – Zadovoljstvo turizma; analiza se osredotoča na obstoječi turizem.

Analiza: Turistične privlačnosti v občini so za intervjuvance kulturne in naravne znamenitosti ter kolesarske poti. Kot glavne znamenitosti so omenili cerkev, muzeje ter Hrgovo domačijo. V večini odgovorov pa je bila omenjena kolesarska pot. Ta je ena izmed ključnih dejavnikov, ki pritegnejo turiste, kateri iščejo predvsem športne aktivnosti.

3. IT – Ideja za izboljšave turizma; analiza se osredotoča na izboljšave.

Analiza: Tukaj so bili omenjeni predlogi za izboljšanje promocije in razvoja turističnih poti ter povečanje števila prireditev čez leto. Veliko je bilo podanih predlogov, katere naštejemo v poglavju z naslovom »Sklep«.

4. TT – Trajnostni turizem; analiza se osredotoča na trajnost.

Analiza: Intervjuvanci so poročali o tem, kako skrbijo za okolje z recikliranjem in ohranjanjem kulturne dediščine. Kulturno dediščino ohranjajo z različnimi kulturnimi prireditvami in dogodki.

3.5 Diskusija in priporočila prebivalcev Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah

Prebivalci Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah se zavedajo in občutijo prisotnost turizma pri njih. Diskusija, ki je potekala med mano in intervjuvanci, ki sem jih naključno izbrala ter povprašala, je potekala prostovoljno.

Razlike pri odgovorih se opazijo predvsem pri intervjuvancih, ki so doma v bližini centra občine (to sta kraja Vitomarci in Drbetinci) ter druga polovica intervjuvancev, ki imajo stalno prebivališče v okoliških krajih (oddaljenih 2-5 km od središča občine). Največ turizma se po odgovorih dogaja v samem centru občine in bližnji okolici, kjer se odvijajo različne prireditve in dogodki. Na večanje turizma vplivajo nove infrastrukturne pridobitve, kot je npr. kolesarska pot in Razgledni stolp na Ostragovi.

Njihovo mnenje je, da turisti v njihov kraj prihajajo zaradi miru v naravi, možnosti aktivnih počitnic s kolesarjenjem in pohodi v neokrnjeno naravo ter uživanja v pristni domači kulinariki. Veliko pozitivnih komentarjev je bila deležna Hrgova domačija, cerkev Sv. Andreja/Andraža ter pohvala domačinom, ki se ukvarjajo s trsničarstvom, sadjarstvom in vinogradništvom, da s tem privabljajo v kraj različne obiskovalce. Zaznali so tudi povečanje obiskov kraja zaradi muzejske učilnice, ki se izvaja v Osnovni šoli v Vitomarcih. Po mnenju občanov je pomemben dogodek, ki zaznamuje občino zadnja štiri leta, »Prižig lučk« v centru Vitomarcev. Tega se vsako leto udeleži vedno več obiskovalcev. Temu dogodku intervjuvanci dajejo veliko vrednost in turistični doprinos občini. Še ena in zadnja stvar, ki so jo intervjuvanci omenjali, je prodaja jagod na stojnici. Zdi se jim, da zaradi tega meseca maja zahaja v njihovo občino veliko ljudi. To dodaja neko vrednost k dobri promociji kraja s strani lokalnih prebivalcev, ki prodajajo jagode na tak način. Mnenja so, da ima občina kar nekaj podeželske ponudbe in je zanimiva predvsem za mestne prebivalce.

Negativno priporočilo občanov občinski upravi je slaba avtobusna povezava v sosednje večje občine. To so izrazili predvsem mladi do 26. leta starosti, ki se še izobražujejo. Veliko je bilo priporočil, kaj in kako spremeniti v občini, da se bo po njihovem mnenju turizem

povečal in bo to ustrezalo njim ter turistom in obiskovalcem. Dodali pa bi ustanove, ki ne bi uničevale narave, vendar bi pritegnile več turistov. Vsem je bila najpomembnejša trgovina ter restavracija. Ostale ideje opišem v sklepu zaključne naloge.

Razvoj turizma pozitivno vpliva na prebivalce te občine. Intervjuvanci imajo velikokrat podobno mnenje in se med seboj dopolnjujejo. To pa privede do odgovora, da so zadovoljni in podpirajo občino na nadaljnji turistični poti.

4 SKLEP

Intervjuji in ankete, ki sem jih analizirala pri pisanju zaključne strokovne naloge nakazujejo, da je v Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah turizem zaenkrat še majhen. Prebivalci občine ga sicer občutijo, vendar so mnenja, da mora njihova občina še veliko prispevati in nadgrajevati turistične točke in znamenitosti, da bodo postale vse bolj ogledane in prepoznavne s strani turistov in obiskovalcev.

Občina je po besedah intervjuvancev postala bolj prepoznavna, ko se je končala izgradnja kolesarske poti. Ta jih je povezala s sosednjo občino Trnovska vas. Posebna pridobitev pa je bila tudi postavitve Razglednega stolpa na Ostragovi.

Lokalno prebivalstvo je v večji meri zadovoljno s turizmom in ga podpirajo. Po njihovih odgovorih sodeč so v večini obiskali vse kulturne znamenitosti in tudi svojo občino, kar se da do potankosti poznajo. Lahko trdim, da so vsi intervjuvanci našeli vse znamenitosti, ki dajejo turistično vrednost Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah.

Glede zadovoljstva prebivalcev te občine s turizmom sem dobila odgovor na svoje raziskovalno vprašanje. Če povzamem vse njihove odgovore in diskusije na temo turizma v njihovi domači občini, sklepam, da si od turizma resnično želijo več. Imeli so nekaj idej, kaj bi dodali in spremenili. Velikokrat omenjena tema je bila trgovina. V svojo občino bi pa tudi dodali restavracijo, kopališče, pivsko ali vinsko fontano, tržnico z domačimi dobrotami, športni park ter 30m visoki razgledni stolp z gostinsko ponudbo. Predvsem se je omenjalo veliko o nadgradnji turističnega centra Vitomarci. Občani želijo, da bi dodali v svoj program vodiča, ki bi ogleda znamenitosti povezoval in dodal k turističnemu aranžmaju več izkušenskega doživetja za celo turistično skupino. Vsi domačini so ljubitelji domačega in podpirajo svoje lokalne ljudi, ki se ukvarjajo s pridelovanjem domačih izdelkov. Menijo, da bi moral TIC Vitomarci poskrbeti za boljšo promocijo turističnih znamenitosti in zraven tega ponuditi domačo kulinariko.

V nalogi sem dosegla cilj. Ta je bil, da zdaj razumem prebivalce in to, kar čutijo do svoje domače občine in kaj si želijo. Upam, da bo moja zaključna naloga pripomogla k temu, da se bo turizem v Občini Sveti Andraž v Slovenskih goricah pomikal le navzgor in postajal vedno bolj prepoznaven.

Problem občine je, da imajo veliko potencialnih privlačnosti in naravnih danosti, ki pa niso dovolj izkoriščene. Za večje dosežke je potrebna večja prepoznavnost in še boljša promocija kraja. Občina mora spodbujati in prisluhniti mladim in odraslim občanom, ki imajo veliko inovativnih idej za turizem. Kot sem napisala, bo moja zaključna strokovna naloga, koristno pripomogla občini in turističnemu društvu za nadaljnje smernice in okrepitve v turizmu za boljšo prihodnost. Koristilo pa bo tudi vsem ostalim društvom v občini. Morda bo to ideja in spodbuda za nova ustvarjanja.

Na podlagi kvalitativne analize intervjujev sem pridobila vpogled v to, kako prebivalci občine Sveti Andraž dojemajo razvoj turizma. Analiza tem mi je omogočila, da sem prepoznala določene prednosti in slabosti ter izzive in priložnosti pri razvoju turizma v tej občini. Turizem v občini je prisoten, vendar je sezonski in poudarek je na naravnih in kulturnih znamenitostih, ki jih občina lahko ponuja. Turisti so predvsem domači, pa kljub temu ima občina veliko možnosti za boljšo promocijo in razširjeno turistično ponudbo. Lokalna podjetja in turistični ponudniki so bolj družinsko osredotočeni na ohranjanje tradicije, vendar vpeljujejo že zdaj sodobne tehnologije, ki povečujejo učinkovitost v turizmu.

LITERATURA IN VIRI

1. Alič, A. in Cvikel, H. (2011). *Uvod v turizem in destinacijski menedžment* (ponatis, 2021). Zavod IRC, Ljubljana.
2. Alshenqeeti, H. (2014). Interviewing as a Data Collection Method: A Critical Review. *English Linguistics Research*, 3, 39-45. <https://doi.org/10.5430/elr.v3n1p39>
3. Aref, F., Redzuan, M. in Gill, S. (2009, julij). Community Perceptions toward Economic and Environmental Impacts of Tourism on Local Communities. *Asian Social Science*, 5(7), 131-132.
4. Athula Gnanapala, W.K. in Sandaruwani J.A.R.C. (2016, januar). Socio-economic Impacts of Tourism Development and Their Implications on Local Communities. *American Institute of Science*, 2(5), 59-67.
5. Banjac, M. (2020). *Uvod v kvalitativne metode zbiranja podatkov: opazovanje, intervju in fokusna skupina*. Fakulteta za družbene vede, Založba FDV.
6. BKTVkanal [BKTVkanal]. (2023, 28. april). *V Svetem Andražu v Slovenskih goricah si lahko izposodite električna kolesa* [YouTube]. <https://www.youtube.com/watch?v=TctAuMzkD-A>
7. Carneiro, M. J. in Eusébio, C. (2015). Host - tourist interaction and impact of tourism on residents' Quality of Life. *Tourism & Management Studies*, 11(1), 25-34.
8. Glup, M. (2021). Tourism's Impacts on Local Populations. *Nebraska Anthropologist*, 29, 51-66. Tourism's Impacts on Local Populations.
9. Harsoor, S. S. in Bhaskar, S. B. (2016, september). Learning research methodology: Revisiting the evidence. *Indian Journal of Anaesthesia*, 60(9), 619-621.

10. ICOMOS. (brez datuma). *ICOMOS` Work on Connections between Culture and Nature*. International Council on Monuments and Site. <https://www.icomos.org>
11. Kim, K. (2002, 5. november). *The effects of tourism impacts upon quality of life of residents in the community* (disertacija). Virginia Polytechnic Institute and State University.
12. Kupčič, E., Omulec, A., Ban, B., Simonič Roškar, M., Roškar, B. in Čeh, P. (2013). *Sveti Andraž in mi, 1513-2013*. Občina Sv. Andraž v Slov. Goricah.
13. Lokalec. (2023, 28. april). *VIDEO: V Svetem Andražu si ponovno lahko izposodite električna kolesa in raziskujete kraje te občine*. [YouTube]. <https://lokalec.si>
14. Maribor24. (2022, 13. september). *FOTO: V osmih slovenskogoriških občinah klopce za polnjenje e-naprav*. <https://maribor24.si>
15. Moje podjetje. (2025). *Seznam podjetij Vitomarci*. Pridobljeno 23. septembra 2023 s <https://www.moje-podjetje.net>
16. Moretti, M. (2023). *Metodologija, hipoteze in raziskovalna vprašanja dispozicija 3. del* [objava na blogu]. Pridobljeno 23. marca 2023 s <https://statisticneanalize.com/metodologija/>
17. Nemec Rudež, H. in Zabukovec Baruca, P. (2022). *Marketinški pristopi in trendi v turizmu v novi realnosti*. Založba univerze na Primorskem.
18. Niezgoda, A. in Czernek, K. (2008). Development of cooperation between residents and local authority in tourism destination. *Original Scientific Paper*, 56(4), 385-398.
19. Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah. (brez datuma a). *"Pobeg v šolo skozi čas"- muzejsko interaktivna učilnica* [Zloženka]. <https://www.sv-andraz.si/objava/147265#>
20. Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah. (brez datuma b). *»Pobeg v šolo skozi čas«- Pot strpnosti*. Pridobljeno 23. septembra 2023 s <https://www.sv-andraz.si/objava/184357>
21. Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah. (brez datuma c). *Društva*. Pridobljeno 23. septembra 2023 s <https://www.sv-andraz.si/objave/49>
22. Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah. (brez datuma d). *Hrgova domačija*. [YouTube]. <https://www.sv-andraz.si/objava/59903>
23. Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah. (brez datuma e). *Interreg Slovenija-Hrvaška »DETOX«*. <https://www.sv-andraz.si/objava/74146>
24. Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah. (brez datuma f). *Predstavitev*. Pridobljeno 23. septembra 2023 s <https://www.sv-andraz.si/objave/175>
25. Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah. (brez datuma g). *Športni park Vitomarci*. <https://www.sv-andraz.si/objava/135844>
26. Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah. (brez datuma h). *TIC Vitomarci*. Pridobljeno 14. aprila 2023 s <https://www.sv-andraz.si/objava/71443>
27. Občina Sveti Andraž v Slovenskih goricah. (brez datuma i). *Znamenitosti*. Pridobljeno 10. marca 2023 s <https://www.sv-andraz.si/objave/91>
28. Page, J. S. in Connel, J. (2006). *Tourism: A Modern Synthesis* (2. izd.). Thomson Learning.

29. Pavlić, I., Portolan, A. in Puh, B. (2015, 31. julij). The Social Impacts of Tourism on Local Community's quality of Life. *3rd International Scientific Conference Tourism in Southern and Eastern Europe*, 3, 259-272. <https://papers.ssrn.com>
30. Pavlin, M. (2022). *Vinogradniška dediščina kot priložnost za oblikovanje inovativnega, doživljajskega turističnega produkta*. Kulturni center Maribor, Zavod za umetniško produkcijo in založništvo.
31. Pham, A., Andereck, K. in Vogt, C. (2019). *Local residents' perceptions about tourism development*. University of Massachusetts Amherst.
32. Počuča, J. (2010, 2. – 3. december). Trajnostni (zeleni) turizem v Sloveniji – trend ali stalnica. *Zbornik 7. festivala raziskovanja ekonomije in managementa*, 1-7. <https://www.fm-kp.si>
33. Radovanovič, S. in Dreu, S. (2008). *Vodnik po Slovenskih goricah*. Založba Ostroga.
34. Sibila Lebe, S. (2008). *Kulturna dediščina in lokalne tradicije kot temelj turistične ponudbe podeželja*. Univerza v Mariboru, Ekonomsko – poslovna fakulteta.
35. Slovenske gorice. (brez datuma). *Las Ovtar Slovenskih goric 2014-2020*. <https://www.rasg.si/index.php/sl/o-nas/las-ovtar>
36. Statistični urad Republike Slovenije – SURS. (2023 a). Gospodinjstva in družine. <https://www.stat.si>
37. Statistični urad Republike Slovenije – SURS. (2023 b). Prebivalstvo po spolu in starosti, občine, naselja, Slovenija, letno. <https://pxweb.stat.si>
38. Streimikiene, D., Svagzdiene, B., Jasinskas, E. in Simanavicius, A. (2020, 22. avgust). Sustainable tourism development and competitiveness: The systematic literature review. *Sustainable Development*, 29(1), 1-284.
39. Ternovšek, B. (2021). *Razgledni stolpi Slovenije, Vodnik s transverzalo*. Tourist guide, Mirzeta Hasagić, s.p.
40. Turistična zveza Slovenije, Urad nacionalne komisije za UNESCO, Javni zavod Park in Škocjanske jame. (2002). *Razvoj ekoturizma v Sloveniji*. Turistična zveza Slovenije.
41. Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje. (2022). *Znamka Slovenije: I feel Slovenia*. <https://www.gov.si>
42. Uradni list Republike Slovenije. (2000, 27. januar). *Odlok o uporabi grba in zastave ter o občinskem prazniku občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah* (Številka 6/2000). Pridobljeno 14. marca 2024 s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>
43. Uslu, A., Alagöz, G. in Günes, E. (2020). Socio-cultural, Economic, and Environmental Effects of Tourism from the Point of View of the Local Community. *Journal of Tourism and Services*, 11(21), 1-21.
44. Vidmar, P., Žiberna, I., Dreu, S. in Kupčič, E. (2017). *Sveti Andraž v Slovenskih goricah*. Založba Ostroga (Bio Energija d.o.o.).
45. Žmavc, M. (2010). *Zbornik ob 220-letnici šolstva v Vitomarcih*. OŠ Cerkvenjak-Vitomarci.
46. Žmavc, M., Kociper, A., Gomzi, M., Kovačič, B. in Zagoršek, M. (2006). *Iz majhnega raste veliko*. OŠ Cerkvenjak - Sv. Andraž Podružnica Vitomarci.

PRILOGE

Priloga 1: Projekti Občine Sveti Andraž v Slovenskih goricah

- <https://www.rasg.si/index.php/sl/projekti>
- <https://www.sv-andraz.si/objava/654747>
- <https://www.sv-andraz.si/objava/357560>
- <https://www.sv-andraz.si/objava/135844>
- <https://www.sv-andraz.si/objava/133381>
- <https://www.sv-andraz.si/objava/74147>
- <https://www.sv-andraz.si/objava/74146>

Priloga 2: Kopije intervjujev občanov in anketa

A. Intervju z županjo občine:

1. Ali imate v prihodnosti kakšne nove načrte v smeri turizma?
2. Kaj bo prinesla novogradnja krožnega križišča (bo turiste preusmerila v stran od občine ali bo se s tem pridobilo večje število obiskovalcev)?
3. Kaj bi priporočali nekomu, ki bi se odločil investirati v turizem v vaši občini? Bi to podprli in sodelovali?
4. Kako je omogočena mobilnost v občini? Ali je občanom omogočena kakršnakoli povezava, da prispejo do večjih mest? Kako je s turisti?
5. S čim se pripeljejo individualni turisti in skupine turistov?
6. Kako ste zadovoljni s turizmom v občini?
7. Ali bi na področju turizma kaj spremenili?
8. Koliko je polnoletnih prebivalcev v občini?

B. Intervju s predsednico Kulturno umetniškega društva Vitomarci:

1. Ali zagotavljate zadostno izvajanje projektov? Kako jih izvajate in zakaj?
2. Kako privabite čim več oseb in kakšen odstotek ljudi imate v načrtu, da se udeležijo?
3. Kako vpliva turizem na člane društva in na prepoznavnost občine?
4. Se prebivalci veselijo in radi udeležijo turističnih dogodkov (razne delavnice za otroke, nastopi za otroke)?
5. Ali sodelujete z drugimi aktivnimi društvi in s kakšnim namenom?
6. Kako sploh dojamete turizem z vidika društva?
7. Ste v društvu naravnani trajnostno ter skrbite za red in čistočo?
8. Ali bi na področju turizma kaj spremenili?
9. Kako ste zadovoljni s turizmom v občini?
10. Kakšne imate cilje v prihodnosti?
11. Se vaše število članov društva z leti povečuje?
12. Ali imate tudi člane iz drugih občin in morda tudi tujce?
13. Kdo poskrbi za turiste, ki želijo informacije in pomoč?

C. Intervju s predsednikom Turističnega društva Vitomarci:

1. Koliko turistov zabeležite?
2. Kaj menite, katera je najbolj pomembna privlačnost, da turisti sploh pridejo?
3. Kaj bi spremenili in dodali v občino?
4. Katere vse projekte ste že izvajali v sklopu, da ste pritegnili čim več obiskovalcev?
5. Zaslužite s projekti?
6. Kakšna je vaša turistična prihodnost / zgodba po uspehu?
7. Kako se je vaše društvo začelo in kje ste sedaj, ste zadovoljni ali ste pričakovali več?

8. Kdo je vaša motivacija in od kje zbirate ideje?
9. Kakšen je vaš pogled na turizem v Svetem Andražu v Slovenskih goricah?
10. Veliko se govori o trajnostnem turizmu. Ali se s tem usklajujete?
11. Se je po pandemiji covid 19 kaj spremenilo?
12. Kako ste zadovoljni s turizmom v občini?

D. Intervju s samostojno podjetnico:

1. Se je število turistov povečalo v času pridobivanja novih turističnih infrastruktur?
2. Se vam zdi v gostilni, da imate zaradi katere nove »dejavnosti« več gostov?
3. Kako sami skrbite za večjo prepoznavnost?
4. Kako ste zadovoljni s turizmom v občini?
5. Ali se trudite z oglaševanjem svoje gostilne?
6. Ali se kdaj kakšen turist obrne na Vas za nadaljnje napotke/informacije?
7. Ali v vaši gostilni skrbite za trajnost?
8. Imate v prihodnosti kakšne nove cilje, ki bi znale pritegniti nove obiskovalce?
9. Se vam zdi, da je v občini dovolj turizma? Bi si želeli več?

E. Intervju z hčerko lastnice , ki ima v lasti turistično kmetijo:

1. Se je število turistov povečalo?
2. Kaj najbolj vpliva na vašo prodajo izdelkov in ponujanja prenočitev?
3. Kako ste odreagirali v času pandemije covid-19?
4. Od kod prihaja največ turistov?
5. Je veliko takih turistov, ki se redno vračajo?
6. Kako bi ocenili trenutno stanje turizma v občini?
7. Kako ste zadovoljni s turizmom v občini?
8. Ali Vas občina upošteva in pomaga pri vašem razvoju kmetije?
9. Kako sodelujejo lokalni prebivalci, društva in kmetije v vaši občini?
10. Koliko imate nastanitvenih kapacitet?
11. Ali bi lahko rekli, da imate vidno sezonskost?
12. V katerem letnem času pride največ turistov?
13. Se držite koncepta trajnosti?

F. Vprašanja za vse ostale intervjuvance (študent, zaposlena oseba, dijak, samostojna podjetnica s podjetjem v občini):

1. Ali v svoji občini čutite prisotnost turizma?
2. Se vam vaša občina zdi turistična destinacija?
3. Se vam zdi, da ima vaš domač kraj kakšne turistične privlačnosti, katere?
4. Kako ste zadovoljni z urejenostjo občine?
5. Katera ustanova vam je najbolj zanimiva?

6. Kaj bi spremenili/dodali v svojo občino, da bi se povečal turizem?
7. Kako skrbite za urejenost svoje občine?
8. Če turisti zahajajo v vaš kraj, kaj jih najbolj pritegne?
9. Kje ste se o svojem domačem kraju največ naučili?
10. Katere vse znamenitosti ste si že ogledali v svoji občini?
11. Kakšna se vam zdi urejenost prevoznih poti v občini?
12. Kako ste zadovoljni s turizmom v občini?

Priloga 3: Anketa (možni odgovor »da« ali »ne«)

Spol: _____

Starost: _____

1. Turizem v moji občini pušča negativno eksternalijo, kot je onesnaževanje.
2. Podpiram in sem vesel/a za turistični razvoj v moji občini.
3. Turizem pozitivno vpliva na kulturo, zgodovino in dediščino moje občine.
4. Ker se turizem z leti povečuje, se krepi tudi lokalna zavest in združenost prebivalcev.
5. Število turistov, ki zahajajo k nam, me moti.
6. Menim, da se bo z večanjem turizma povečalo število prometnih težav.
7. Kot občan/ka imam v moji občini možnost pomaganja pri razvoju turizma.
8. Raje bi usmeril/a finančna sredstva v razvoj kakšne druge panoge.
9. Od turistov, ki nas obiskujejo imam tudi jaz korist.
10. Kadar se godi kaj novega, sem vedno obveščen/a .
11. Organizacija, ki skrbi za razvoj turizma v moji občini imajo mojo podporo.
12. Občina deluje tako, da pazi na čistočo in ohranjanja naravnega okolja.

Priloga 4: Tabela za kvalitativno analizo na podlagi intervjujev na splošno

TEMA	KODIRANA BESEDILA (ODGOVORI)	PODKATEGORIJE/ KODE
Prisotnost turizma	»občina je prisotna v turističnem smislu, vendar ni še povsem prepoznavna. Imamo naravne lepote, cerkev in mokrišče, vendar so te destinacije bolj obiskane sezonsko«	- naravne lepote - sezonskost - turistična destinacija
Zadovoljstvo z urejenostjo	»splošno sem zadovoljna z urejenostjo občine, vendar bi lahko poskrbeli za boljše vzdrževanje cest in zelenih površin, še posebej košnja trave«	- vzdrževanje - košnja trave - estetika
Sezonskost turizma	»v poletnem času obiskovalci večinoma prihajajo zaradi pohodništva in kolesarjenja, takrat je obisk največji« »veliko obiskovalcev opazim pri Hrgovi hiški«	- poletna sezona - pohodništvo - kolesarjenje - Hrgova hiška - cerkev
Povezava med turizmom in trajnostjo	»na kmetiji se trudimo ohranяти okolje in uporabljamo reciklirane materiale. Prav tako gojimo ekološke pridelke«	- reciklaža - trajnostni turizem
Turistične privlačnosti in prihodnost	»cerkev s pogledom je edina glavna turistična točka, vendar bi bilo dobro več promovirati druge manj znane znamenitosti«	- cerkev - razgled - promocija
Pomanjkanje turistične infrastrukture	»morda bi bilo dobro izboljšati prevozno infrastrukturo, saj je včasih dostop do nekaterih točk otežen«	- prevozna infrastruktura - dostopnost
Razvoj turizma v prihodnosti	»želimo povečati prisotnost na družbenih omrežjih in razviti spletne sisteme za rezervacije, da bi izboljšali dostopnost in prepoznavnost	- spletne rezervacije - družbena omrežja - prepoznavnost

Vir: lastno delo na podlagi intervjujev in programa Nvivo.

Priloga 5: Tabela kodiranja za raziskovalna vprašanja

RAZISKOVALNO VPRAŠANJE	TEMA	KODA	PODTEMA
1	Prisotnost turizma	PTI-zaznava turizma PT2–pomembnost dogodkov	- Lokalna prepoznavnost, - vpliv na turistično prepoznavnost - obiskovalci iz sosednjih krajev - oglaševanje kraja - dogodki v občini - kulturni dogodki - povečanje dogajanja
2	Zadovoljstvo z obstoječim turizmom	ZT1-pozitivni vplivi ZT2–negativni vplivi	- sodelovanje z drugimi - ohranjanje tradicije - hrup - onesnaževanje - prekomerna obremenitev - negativni učinki turizma na lokalno prebivalstvo
3	Ideje za izboljšave turizma	IT1–potreba po novih znamenitostih IT2–mladinska perspektiva	- predlogi za nove turistične atrakcije - dogodki - ustanove - razvoj infrastrukture - pogledi mladih prebivalcev na turizem - potrebščine za izboljšanje - novosti, ki bi pritegnile mlajše obiskovalce
4	Trajnosti turizem	TT1–urejena občina	- pomen čistoče in urejenosti kraja - skrb občine za okolje

se nadaljuje

		TT2–aktivno sodelovanje	- ekološke pobude - prispevek občanov k večji urejenosti - trajnostne dejavnosti - posamezniki, ki skrbijo za čistočo in okolje
--	--	----------------------------	--

Vir: lastno delo na podlagi intervjujev in programa Nvivo.